

Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan

Cele katechetyczne – wymagania ogólne

- wskazanie, że każdy chrześcijanin jest odpowiedzialny za jedność w mistycznym Ciele Chrystusa.
- wyjaśnienie, że modlitwa za jedność Kościoła to zadanie każdego wierzącego człowieka.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia: ekumenizm, rozłam, ruch ekumeniczny;
- wymienia działania ekumeniczne podjęte przez Kościół katolicki;
- określa, czym jest i kogo dotyczy Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan;
- omawia proces rozłamu w Kościele Chrystusowym;
- charakteryzuje podobieństwa i różnice w Kościołach siostrzanych;
- uzasadnia potrzebę modlitwy za jedność Kościoła;
- wymienia, jakie 7 Kościołów członkowskich w RP zrzesza Polska Rada Ekumeniczna.

Pojęcia i postaci

Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan, ekumenizm, rozłam, ruch ekumeniczny.

Wartości

Wszystkich chrześcijan łączy chrzest i wspólna wiara w Jezusa Chrystusa, Syna Bożego, który «stał się człowiekiem dla naszego zbawienia».

Ekumenizm jest ruchem wewnątrz chrześcijaństwa, dążącym do przezwyciężenia istniejących podziałów, a Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan stał się cyklicznym świętem ekumenizmu.

Metody i środki

praca z podręcznikiem-rozmowa kierowana, praca w grupach, ćwiczenie – „pajęczyna”, słowa klucze, miniwykład.

Propozycja realizacji

Modlitwa na rozpoczęcie lekcji

Nauczyciel czyta modlitwę (może przygotować i po jednym wezwaniu dać uczniom do przeczytania) – o jedność chrześcijan:

Bóg obdarzył nas swoją miłością i pragnie, abyśmy w niej wytrwali. Zanieśmy do Niego wspólne modlitwy.

1. „Nie wy Mnie wybraliście, ale Ja was wybrałem”. Módlmy się za wszystkich uczniów Jezusa, aby przyjęli swoje wybranie z wdzięcznością, odwagą i radością. Ciebie prosimy...
2. „Trwajcie we mnie, a Ja będę trwał w was”. Módlmy się za zwierzchników kościelnych, aby niestrudzenie pracowali nad kształtowaniem jednego ciała Chrystusa. Ciebie prosimy...
3. „Miłujcie się wzajemnie, tak jak Ja was umiłowałem”. Módlmy się za odpowiedzialnych za życie publiczne w naszej Ojczyźnie, aby służyli na rzecz dobra wspólnego w miłości i prawdzie. Ciebie prosimy...
4. „Aby moja radość była w was i aby wasza radość była pełna”. Módlmy się za chorych, opuszczonych, ubogich i skrzywdzonych, aby doznali pomocy w swoich potrzebach. Ciebie prosimy...
5. „Wy już jesteście oczyszczeni przez słowo...”. Módlmy się za nas samych, abyśmy dali się przemienić słowu, które usłyszeliśmy. Ciebie prosimy...

Panie Boże, Ty jesteś źródłem naszego życia, krzewem winnym, w który my jesteśmy wszczepieni jak latorośle. Udziel nam swojej łaski, byśmy przynosili obfite owoce. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Cele lekcji. Nauczyciel podaje cele w języku ucznia: będę znał historię rozłamów i podziałów w Kościele; będę umiał wyjaśnić istotę i cel Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan; będę wiedział, jak włączyć się w ekumenizm.

Metoda – praca z podręcznikiem, praca w grupach, rozmowa kierowana. Nauczyciel prosi o przeczytanie, zapoznanie się z tematem treści lekcji. Dziewięć klasę na 4-5 osobowe grupy i prosi, by w grupach podyskutowali o tym, czego dowiedzieli się z podręcznika. Później przechodzi do rozmowy kierowanej. Zadaje pytanie: Co to znaczy „być jedno”. Odpowiedzi uczniów mogą być następujące: podobnie myśleć, rozumieć siebie nawzajem, trwać we wspólnocie, dążyć do wspólnego celu, wzajemnie się szanować, wyznawać podobne wartości czy prawdy, czuć się złączonym przez wiarę. Po ich wypowiedziach w razie potrzeby katecheta uzupełnia: O to, abyśmy byli jedno, modlił się Sam Jezus. Ta nasza jedność realizuje się w Kościele, który jest jeden, święty, powszechny i apostołski, jest wspólnotą, Ludem Bożym złączonym przez wiarę. każdy z nas jest ogromnie ważny w tej wspólnocie i ogromnie potrzebny. Zapraszam was teraz do doświadczenia takiej wspólnoty, ale i dotknięcia prawdy, jak trudno jest wówczas, gdy jej brak.

Ćwiczenie „pajęczyna”- czytanie Słowa Bożego. W miarę możliwości uczniowie stają w kręgu. Nauczyciel trzyma kłębek wełny lub nici; trzymając jeden koniec, rzuca kłębek wybranej osobie, ta rzuca komuś innemu, trzymając swój kawałek nici. Staramy się, aby kłębek wędrował w różnych kierunkach. Gdy już do wszystkich dotarła nić, trzeba podnieść ręce do góry, by widzieć więź łączącą grupę. Gdy kilka osób wypuści wełnę, zobaczymy z kolei, jak ta więź może być łatwo przerwana. Uczniowie przez chwilę dzielą się tym, co czuli, doświadczając wspólnoty, a potem jej braku, po czym następuje uroczyste czytanie słowa Bożego (J 17, 20-23). Można dać go do przeczytania uczniowi.

Miniwykład. Nauczyciel przedstawia historię Kościoła, jego herezje, wielkie rozłamy i ich konsekwencje. Wyjaśnia, że wspólnoty chrześcijańskie nieustannie podejmują działalność, by osiągnąć tę jedność, o którą tak usilnie prosił Jezus. Można tu zacytować fragmentu z Pisma Świętego (załącznik nr 1).

Po odczytaniu tekstów nauczyciel prosi uczniów, aby podzielili się osobistą refleksją na temat jedności Kościoła. W dalszej części na podstawie tekstu Nauczyciel opowiada-może poprosić uczniów i zapytać: jaki

był pierwszy, wielki rozłam w Kościele?: Pierwszym wielkim rozłamem prowadzącym do powstania oddzielnych, dużych Kościołów był spór, jaki wybuchł podczas soboru powszechnego w Chalcedonie w 451 r. Wokół definicji dogmatycznej Chrystusa jako Boga-Człowieka (będącego Synem Bożym, ale jednocześnie, zrodzonym przez Matkę Bożą jako prawdziwy Bóg i prawdziwy człowiek, a więc w każdym wymiarze Bogiem i człowiekiem), której sprzeciwiła się część biskupów. Doktrynę monofizytyzmu (jednej natury Chrystusa) przyjęły diecezje w Syrii, Indiach, Egipcie, Etiopii i przez długi czas – Kościół w Armenii, najstarszym państwie chrześcijańskim na świecie. Po Chalcedonie powstał szereg oddzielnych Kościołów inspirowanych doktrynami monofizytyzmu lub zbliżonego do niego nestorianizmu. Obecnie tworzą one oddzielną gałąź Kościołów orientalnych (wschodnich), nie znajdujących się w jedności eucharystycznej zarówno z Kościołem rzymskokatolickim, jak i prawosławnym. Intensywny dialog ekumeniczny pomógł jednak w ustaleniu, że wiele poglądów przypisywanych wcześniej tym Kościołom wynikał z nieporozumień teologiczno-doktrynalnych i semantycznych.

Wielki podział nastąpił w 1054 r. Wzajemne ekskomuniki, które nałożyli na siebie w 1054 roku kard. Humbert, wysłannik papieża Leona IX oraz patriarcha Konstantynopola Michał, formalnie przypieczętowały największy podział w Kościele (ekskomuniki odwołano dopiero w 1965 roku). Objął obydwie, wschodnią i zachodnią część dawnego Cesarstwa Rzymskiego. Na rozłam teologiczny pomiędzy Kościołem w prowincjach łańskich i Bizancjum nakładała się rywalizacja polityczna, dyplomatyczna i gospodarcza pomiędzy patriarchatem w Rzymie i Konstantynopolu oraz cesarzami Bizancjum i cesarzami Zachodu, koronowanymi przez papieża. Podział w konsekwencji doprowadził do zerwania jedności eucharystycznej pomiędzy Rzymem i Konstantynopolem. Od 1054 roku można mówić w sensie potocznym o podziale na Kościół rzymskokatolicki i prawosławny. Jednakże obydwie Kościoły uważają, że są bezpośrednią i nieprzerwaną kontynuacją Kościoła założonego przez Chrystusa. Próby zakończenia podziałów pomiędzy rzymskim katolicyzmem i prawosławiem były projekty unii (lyońska, florencka, brzeska). Jednakże doprowadziły one w konsekwencji do dalszych podziałów, tym razem na Wschodzie. Wzajemne ekskomuniki Rzym i Konstantynopol odwołały dopiero w 1964 roku w czasie spotkania papieża Pawła VI i patriarchy ekumenicznego Atenagorasa w Jerozolimie. Od 1980 roku obydwie

Kościoty prowadzą szczegółowy dialog teologiczny, choć wciąż nie przywrócono jedności eucharystycznej. Pomimo tego większość teologów rzymskokatolickich i prawosławnych uznaje ważność sakramentów w obydwu Kościołach, nazywanych od czasu zmian soborowych „Kościółami siostrzanymi”. Prawosławni zachowali tradycję, iż duchowni diecezjalni mogą przed święceniami kapłańskimi zawrzeć związek małżeński. Celibat obowiązuje mnichów (z których najczęściej wybierani są biskupi) i mniszki.

Bezpośrednią przyczyną powstania Kościoła anglikańskiego był zatarg króla Henryka VIII z papieżem. Stolica Apostolska nie chciała orzec nieważności małżeństwa monarchy z Katarzyną Aragońską, z którą Henryk nie miał męskiego potomka. W 1534 roku uchwalono akt supremacji, oznaczający zerwanie jedności z Rzymem i przyznający brytyjskim monarchom tytuł ziemskiej głowy Kościoła. Po odłączeniu się od Kościoła rzymskokatolickiego Kościół Anglii zachował pośrednią pozycję pomiędzy Rzymem a Kościołami wywodzącymi się z ruchu reformacyjnego. Utrzymał wiarę w katolickie dogmaty oraz sakramenty, choć później, pod wpływem tendencji reformacyjnych, ograniczył w pewnych wymiarach kult maryjny i świętych.

Do przełamania lodów pomiędzy Kościołami doszło za czasów papieża Pawła VI, który w 1966 roku jako pierwszy papież od XVI wieku spotkał się z anglikańskim arcybiskupem Canterbury Michaeliem Ramseyem. Z przedstawicielami Kościoła Anglii spotykali się również wszyscy kolejni papieże. Anglikanie są obecnie bardzo aktywni w globalnym ruchu ekumenicznym. W 2009 papież Benedykt XVI ogłosił konstytucję apostolską *Anglicanorum coetibus*, która umożliwia duchownym i wiernym anglikańskim nawiązanie jedności z Kościołem rzymskokatolickim przy zachowaniu własnych zwyczajów i tradycji liturgicznych.

Rozłam Kościoła związany z powstaniem ruchu reformacji rozpoczął się historycznie w XVI wieku, gdy augustiański zakonnik Marcin Luter ogłosił w Wittenberdze 95 tez domagających się zmian w Kościele. Luter początkowo nie chciał zakładać nowego Kościoła i liczył, że papież i większość biskupów przychyli się do jego projektów reformatorskich. Lutrowi bliskie były poglądy św. Augustyna, ale również wiara w zbawienie pochodzące nie z uczynków, ale darmo udzielanej każdemu łaski Bożej. Stąd powstało kilka naczelnych zasad reformacji, które stały się później głównymi zasadami Kościoła ewangelicko-augsburskie-

go: sola Scriptura (tylko Pismo Święte jako źródło tradycji Kościoła), sola fide (zbawienie jedynie przez wiarę), solus Christus (Chrystus jedynym pośrednikiem pomiędzy Bogiem i ludźmi), sola Dei gloria (jedynie chwała Boża – zbawienie to darmowy i wolny akt Boga wobec człowieka). Z ruchu reformacyjnego i anglikańskiego wyrósł szereg innych Kościołów i wspólnot: ewangelicy reformowani, metodyści, zielonoświątkowcy czy baptyści. Metodyści oraz ewangelicy reformowani przyłączyli się po pewnym czasie do *Wspólnej deklaracji...* podpisanej przez Kościół rzymskokatolicki i przedstawicieli luteranów w 1999 roku. Ostatnim dużym rozłamem w Kościele były wydarzenia po zakończeniu Soboru Watykańskiego I (1869-1870 r.). Część teologów i duchownych, zwłaszcza pochodzących z obszaru niemieckojęzycznego, odrzuciło postanowienia dogmatyczne soboru dotyczące uniwersalnego prymatu jurysdykcyjnego papieża oraz nieomyłności jego uroczystego nauczania w sprawach wiary i moralności zawartych w konstytucji dogmatycznej soboru *Pastor aeternus*. W 1870 roku 12 teologów oraz ponad 30 uczonych świeckich, m.in z Austrii, Niemiec i Szwajcarii podpisało w Norymberdze deklarację, która uznawała, że dogmaty Vaticanum I o papieżu sprzeciwiają się nauczaniu siedmiu pierwszych soborów niepodzielonego Kościoła (od soboru w Nicei w 321 r. do soboru w tym samym mieście w 787 r.). Podobnie jak w poprzednich przypadkach, teolodzy nie zamierzali tworzyć nowej organizacji kościelnej, jednakże dynamika wydarzeń doprowadziła w krótkim czasie do powołania kilku autonomicznych Kościołów starokatolickich w krajach zachodnioeuropejskich.

Mający już ponad stuletnią tradycję Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan stał się cyklicznym świętem ekumenizmu. Co roku między 18 a 25 stycznia, czyli między dawnym świętem katedry św. Piotra a świętem nawrócenia św. Pawła, chrześcijanie różnych wyznań spotykają się na całym świecie na ekumenicznych nabożeństwach, modlitwach, konferencjach, koncertach i innych spotkaniach. W niektórych miejscach inicjatyw jest tak dużo, że Tydzień Modlitw – wbrew swej nazwie – trwa kilka tygodni, a nawet miesiąc. Zwyczajem przyjętym na nabożeństwach w ramach Tygodnia Modlitw jest gościnna wymiana kaznodziei – w kościele danego wyznania kazanie wygłasza duchowny innej denominacji. Kościoły chrześcijańskie podejmują nieustanne działania, aby osiągnąć tę upragnioną jedność. Duże znaczenie ma tutaj ruch ekumeniczny, w ramach którego corocznie organizuje się Tygodnie Modlitw o Jedność Chrześcijan.

– Czym jest Ekumenizm? Jest ruchem wewnątrz chrześcijaństwa, dążącym do przewyciężenia istniejących podziałów. To ruch w ramach chrześcijaństwa dążący do wzajemnego zrozumienia i ściślejszej współpracy między poszczególnymi Kościołami i wspólnotami. W dalszej perspektywie dąży do przywrócenia pełnej jedności chrześcijan. W 1964 r. Sobór Watykański II wydał dekret o ekumenizmie, w którym podkreślił, iż sercem ruchu ekumenicznego jest modlitwa. Dekret zachęca jednocześnie do praktyki Tygodnia Modlitw.

Nauczyciel może dodać :

W dialogu ekumenicznym, przede wszystkim w dialogu między katolikami i prawosławnymi, często używa się określenia „Kościoły siostrzane”. Wspólne poglądy tych Kościołów to:

- Biblia i Tradycja, za którą uznaje się orzeczenia pierwszych siedmiu soborów i pisma ojców Kościoła;
- uznawanie 7 sakramentów świętych;
- kult obrazów, relikwii świętych, Matki Bożej.

Zwróćmy też uwagę na różnice istniejące między tymi Kościołami. W Kościele katolickim chrzest odbywa się przez polanie głowy, Komunia Święta jest zwykle pod jedną postacią (chleba), na czele naszego Kościoła stoi papież, który jest następcą św. Piotra i sprawuje władzę nad wiernymi całego świata. Kościół katolicki uznaje również, że Duch Święty pochodzi od Ojca i Syna. Natomiast w Kościele Prawosławnym chrzest odbywa się przez trzykrotne zanurzenie w wodzie, Komunia Święta jest pod dwiema postaciami (chleba i wina), występuje zakaz oddawania czci rzeźbom i udzielania odpustów. Prawosławni nie uznają prymatu papieża, a religia w każdym kraju ma oddzielną władzę.

Podsumowanie lekcji

Pomimo wielkiego pragnienia Jezusa, aby Jego uczniowie stanowili jedno, Kościół nie jest jednością. Od samego początku doświadczeniem Kościoła były podziały, schizmy i herezje. Czy to oznacza, że Jezusowa modlitwa o jedność nie jest zrealizowana do końca? Papież Benedykt XVI przekonuje, że „najlepszą formą ekumenizmu jest życie według Ewangelii”. Natomiast obecny Ojciec Święty Franciszek zapewnia, że Kościół katolicki chce kontynuować starania o przywrócenie jedności chrześcijan. Będzie też współpracował z wyznawcami innych religii na rzecz walki z ubóstwem.

Modlitwa na zakończenie

Modlitwa: Ojcze nasz w intencji jedności chrześcijan na świecie.

Praca domowa

Z podręcznika

Korelacja z edukacją szkolną

- język nowożytny, język mniejszości narodowej lub etnicznej: słownictwo religijne – Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan, ekumenizm, rozłam, ruch ekumeniczny.
- wychowanie do życia w rodzinie: wartości i tradycje ważne w rodzinie: włączanie się w ruchy ekumeniczne, by jedność zapanowała we wszystkich kościołach chrześcijańskich.

Załącznik nr 1

„Otóż i Ja tobie powiadam: Ty jesteś Piotr [czyli Opoka], i na tej opoce zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą” (Mt 16, 18).

„Mam także inne owce, które nie są z tej zagrody. I te muszę przyprowadzić i będą służyć głosowi mego, i nastanie jedna owczarnia, jeden pasterz” (J 10, 16).

„Jak bowiem w jednym ciele mamy wiele członków, a nie wszystkie członki spełniają tę samą czynność – podobnie wszyscy razem tworzymy jedno ciało w Chrystusie, a każdy z osobna jesteśmy nawzajem dla siebie członkami” (Rz 12, 4-5).

„Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, liczni, tworzymy jedno Ciało. Wszyscy bowiem bierzemy z tego samego chleba” (1 Kor 10, 17).

„Podobnie jak jedno jest ciało, choć składa się z wielu członków, a wszystkie członki ciała, mimo iż są liczne, stanowią jedno ciało, tak też jest i z Chrystusem. Wszyscy bowiem w jednym Duchu zostaliśmy ochrzczeni, [aby stanowić] jedno Ciało: czy to Żydzi, czy Grecy, czy to niewolnicy, czy wolni. Wszyscy też zostaliśmy napojeni jednym Duchem” (1 Kor 12, 12-13).

„Nie ma już Żyda ani poganina, nie ma już niewolnika ani człowieka wolnego, nie ma już mężczyzny ani kobiety, wszyscy bowiem jesteście kimś jednym w Chrystusie Jezusie” (Ga 3, 28).

„Jedno jest Ciało i jeden Duch, bo też zostaliście wezwani do jednej nadziei, jaką daje wasze powołanie. Jeden jest Pan, jedna wiara, jeden chrzest” (Ef 4, 4-5).

„A tu już nie ma Greka ani Żyda, obrzezania ani nieobrzezania, barbarzyńcy, Scyty, niewolnika, wolnego, lecz wszystkim we wszystkich [jest] Chrystus” (Kol 3, 11).